

# מעבר ל"ניצחון האלוהי": חזבאללה מתעמת עם אתגרי השעה

## בנדטה ברטי

מאז תחילת ההתקוממויות הערביות בשלהי שנת 2010 עובר המזרח התיכון שינויים חברתיים ופוליטיים שמחלחלים ומתפשטים בקצב מהיר. "האביב הערבי", כפי שהוא מכונה, מגדיר למעשה מחדש את מאזן הכוחות וטורף את הקלפים הפוליטיים באזור, וכן הוא משפיע על כל הארגונים הפוליטיים והצבאיים הקיימים באזור, ובכלל זה חזבאללה. בעוד חוקרים ומקבלי החלטות מסכימים שהשנה האחרונה הייתה מכרעת בעבור הארגון הלבנוני-השיעי, נראה שיש חוסר הסכמה נרחב בנוגע להשפעת ההתפתחויות האזוריות והמקומיות על ארגונו של נסראללה. מצד אחד שוררת אמונה רחבה למדי שהשינויים במאזן הכוחות במזרח התיכון והעלייה של האסלאם הפוליטי באזור יביאו תועלת רבה לארגונים כמו חמאס או חזבאללה, וגם למה שמכונה "ציר ההתנגדות". מצד אחר, גם מי שאינם מסכימים עם התפיסה הזאת מסכימים שחזבאללה לא סבל במידה ניכרת מהשינוי החברתי והפוליטי הנוכחי. נהפוך הוא, הארגון הצליח לעמוד מול סערת "האביב הערבי" ולמצב עצמו מחדש במרכז הזירה הפוליטית הלבנונית, ובכך השיג הן את עלייתה של ממשלה ידידותית תחת ראש הממשלה נגיב מיקאטי, והן את דחיקתם לשוליים של כוחות ה-14 במרס ה"פרו-מערביים" ואת "מהפכת הארזים" שהובילו. בנוסף, ברמה האזורית, חזבאללה גם היה עד להעברתם מן העולם של אויבים אזוריים ותיקים, כמו המשטר במצרים והנשיא מובארכ.

על בסיס הערכות אלו, חזבאללה, שלא הושפע מההתקוממות הערבית, נראה כאי של יציבות באזור המשתנה במהירות. ואולם מבט קרוב יותר לסביבה הביטחונית והפוליטית הנוכחית של חזבאללה מגלה כמה סדקים, לא רבים אבל חשובים, בהצגת הארגון את עצמו כבעל שליטה פנימית ועוצמה חיצונית. בייחוד יש סיבה לחשוב, שהארגון של נסראללה נמצא תחת איום רציני בשעה שהלגיטימיות והרלוונטיות שלו באזור מוטלים בספק. חזבאללה מוצא את עצמו

ד"ר בנדטה ברטי היא חוקרת במכון למחקרי ביטחון לאומי

תחת איום בשל השינוי הפוליטי הנמשך ברמה האזורית, בשל המתחים הפנים-מדינתיים המתעצמים בתוך לבנון ובעקבות כשלים ארגוניים. בשלושה סוגי איום אלה דן מאמר זה.

## האיום האזורי והאידיאולוגי: ההשפעה הבלתי צפויה של "האביב הערבי"

מאז התחלת ההתקוממויות הערביות בשלהי 2010 תמך חזבאללה חד-משמעית בתנועות המחאה במזרח התיכון, בעיקר בתוניסיה, מצרים ובחריין. במיוחד קידם חזבאללה בברכה את נפילתו של משטר מובארכ וראה בכך את שקיעתו של אחד המתנגדים המרכזיים של הארגון באזור. מובארכ נתפס בעיני הארגון כבובה של ישראל ושל ארצות-הברית, וכמי שהיה ביקורתי כלפי הארגון הלבנוני-השיעי במלחמת לבנון ב-2006. בשנים האחרונות חזר וביטא ארגונו של נסראללה את התנגדותו למשטר המצרי וביקר את קשריו עם ישראל, את התנגדותו לחמאס ואת תפקידו בזמן המלחמה בעזה בתחילת 2009, וביקורתו הגיעה עד כדי קריאה להתקוממות עממית.<sup>1</sup> לאחר נפילתו של מובארכ טען חזבאללה שהוא מוצא את עצמו בעמדה חזקה יותר משום "שמשב הרוח העיקרי שהניע את ההתנגדות...היה ההשתתפות של הממשל המצרי בהסכם קמפ דייוויד, ועקב ההתפתחויות באזור תצא מצרים ממעגל המאבק הערבי-ישראלי".<sup>2</sup> עתה, בלי מובארכ, טוען חזבאללה, יתמוטט עד מהרה גם ה"דטאנט" הישראלי-מצרי, וישנה את מאזן הכוחות בסכסוך הערבי-ישראלי לטובת ה"התנגדות".

בדרך דומה מינף חזבאללה את התסיסה הפוליטית במדינות המזרח התיכון האחרות, כדי לקדם את ענייניו ואת הדיון ב"התנגדות". לדברי נסראללה, המחאה מייצגת את "המהפכה של העניים, המשוחררים, מחפשי החופש והדוחים את ההשפלה והחרפה שאומה זו (מצרים) הייתה המושא שלה, משום שנכנעה לרצון של אמריקה וישראל... זוהי המהפכה... נגד... מדיניות המשטר בנושא הסכסוך הערבי-ישראלי".<sup>3</sup>

ניסיונות אלה לממש את "האביב הערבי" ולמסגר מחדש את ההתקוממות הנוכחית בדרך שנוחה לחזבאללה מעניינים במיוחד; הם אכן מראים כיצד הארגון חש בצורך שסדר היום שלו יכלל אף הוא במחאה ויזכה לאישורה. במילים אחרות, חזבאללה מנסה ליצור קשר בין ה"התנגדות" שלו לבין "האביב הערבי" בעיקר משום שהמוחים עצמם לא עשו קשר כזה. מנקודת מבט פוליטית ואידיאולוגית, חזבאללה וסדר היום הפוליטי שלו לא תפסו מקום חשוב במהלך המחאות של "האביב הערבי". המחאות לא כללו במפורש את הסכסוך הערבי-ישראלי ברשימת העוולות העיקריות, ובמקום זה התמקדו בדרישות הכלכליות, החברתיות והפוליטיות הפנימיות.

ואולם הניסיונות להגדיר מחדש את ההתקוממויות נעשו יותר ויותר קשים מאז שהחלה התסיסה בסוריה. בשעה ש"האביב הערבי" הגיע לבסוף אל הידיד ובעל הברית הוותיק של חזבאללה, אל משטרו של אסד, אימץ ארגונו של נסראללה עמדה שונה לחלוטין. במקום תמיכה נלהבת במחאות, כפי שעשה במקרה של מצרים או בחריין, התייצב חזבאללה מיד לצד הממשלה, ושיבח את תפקידה של סוריה במזרח התיכון, ובעזרת אמצעי התקשורת שבשליטת חזבאללה יצא במסע הכפשה והטלת דופי בתנועת ההתנגדות למשטר, למשל בטענה שזו תנועה קטנה, או בהאשמת המפגינים בקבלת תשלום על השתתפותם בהפגנות נגד השלטון.<sup>4</sup> גם כאשר גברו ההפגנות נגד שלטון אסד וחשפו את עומק השסעים הפנימיים בתוך סוריה, נשאר חזבאללה איתן במחויבותו לשלטון העלאווי.

במובן זה הציבו האירועים בסוריה את הברית הבלתי אפשרית בין העם הסורי, המבקש לממש את ה"אביב הערבי", לחזבאללה בפני אתגר רציני. כך נחשפה התהום הפעורה בין הנושאים שעל סדר היום של ההתקוממות, שהתמקדו בזכויות ובחירויות האזרח, לאלו של חזבאללה, ששילמו מס שפתיים לחשיבותה של הקמת חברה חופשית, בעוד הארגון תומך תמיכה מוחלטת בדיכוי פוליטי בסוריה. בניסיון למזער את ההשפעה השלילית של התמיכה שלו בסוריה, נסראללה מכחיש שהוא נוקט כפל עמדה, וטוען שהמשטר של אסד שונה מהותית מהמשטרים האחרים באזור. חזבאללה בעצם מצהיר שסוריה היא המדינה היחידה המתנגדת בחריפות לאינטרסים של ארצות הברית ושל ישראל, וזו גם המדינה היחידה שאוכלוסייתה מפולגת בחדות בין כוחות התומכים באסד לבין המתנגדים לו.<sup>5</sup> יתרה מכך, לדברי נסראללה, התחייב אסד לרפורמות פנימיות חשובות, בהתאם לדרישות המפגינים.<sup>6</sup> לפיכך חזבאללה מצהיר, שהמשך ההפגנות אינו אלא תוצאה של סירובו של אסד לציית ולהסכים עם האינטרסים האמריקניים-ישראליים, ולא תוצאה של עוולות חברתיות ופוליטיות ממשיות שלא טופלו.<sup>7</sup>

ואולם למרות ההגדרה החדשה והמתוחכמת, המסבירה את תמיכת חזבאללה במשטר בסוריה, דעת הקהל באזור אינה נראית משוכנעת מטיעונו של נסראללה. ראשית, האופוזיציה הפוליטית בסוריה מותחת ביקורת חריפה על התפקיד שממלא חזבאללה בתמיכתו במשטר, בעוד המפגינים שורפים את דגלי חזבאללה וקוראים בגלוי לארגון הלבנוני-שיעי "למשוך את ידיו מפעילותו זו".<sup>8</sup> בתוך לבנון, הקהילה הסוניית ביקורתית באותה מידה כלפי ארגונו של נסראללה, והמנהיג הסוני של מחנה ה-14 במרס, סעד חרירי, שואל שאלה רטורית: "האם הייתה בהיסטוריה תנועת התנגדות שתמכה בשליט מדכא נגד העם הנמצא תחת דיכוי, או תמכה במשטרים רודניים כנגד בני עם המבקשים חופש?... בושה שחזבאללה רואה את ההתקוממות בסוריה מנקודת המבט של האינטרסים של איראן, ולא מנקודת

המבט של רצון העמים הערביים<sup>9</sup>. העיתון התומך במחנה ה־14 במרס – *Now Lebanon*, הצהיר כי: "כל בעל ברית של דיקטטור הוא אויב של הרחוב הערבי"<sup>10</sup>. לפיכך התמיכה הנמשכת של חזבאללה במשטרו של אסד אכן מייצגת את עקב אכילס באסטרטגיה של הארגון לרכוב על הגל של "האביב הערבי". יתרה מכך, תמיכה זו מאיימת גם על מעמדו של הארגון ועל הפופולריות שלו בכל האזור. זאת ועוד, אי־השקט המתמשך בסוריה מציב סכנה רצינית לחזבאללה בדרכים אחדות משום שאלימות פנימית מתמשכת וחולשה של המשטר יכולים להפחית מיכולתה של סוריה לשמור על מעורבותה בלבנון, לתמוך בחזבאללה, ולנתב ביעילות חימוש ותמיכה לוגיסטית מאיראן לחזבאללה. אם ייפול המשטר בסוריה, יפסיד חזבאללה בעל ברית חשוב מאין כמוהו, והוא יתקשה לכוון יחסים טובים עם כוחות האופוזיציה שהוא עצמו האשים כנתונים לחסותה של ארצות־הברית. נוסף על כך, השינוי בארגון יפיח ב"מהפכת הארזים" ובמתנגדים הפוליטיים של חזבאללה בתוך לבנון רוח חדשה ורבת־עוצמה.

לבסוף, ההשפעה הפוטנציאלית של "האביב הערבי" עשויה לחרוג אל מעבר לרמה האידיאולוגית ולדרדר עוד את מעמדו של משטר אסד. להתקוממויות הערביות הנמשכות יש גם פוטנציאל להשפעה שלילית על השותף האסטרטגי המרכזי של הארגון, איראן. "האביב הערבי" קורא תיגר על הרפובליקה האסלאמית, הן אידיאולוגית והן מעשית, ולכן המשטר חושש שהמחאות יציתו מחדש את כוחות האופוזיציה הפנימיים המתנגדים לממסד, שכבר הובילו למחאות ההמוניות נגד הממשלה בשנת 2009. איראן מוחלשת תהווה בעיה רצינית לחזבאללה משום שהארגון, משך שנות קיומו, סמך על הרפובליקה האסלאמית בכל הנוגע לסיוע לוגיסטי ולתמיכה אידיאולוגית ופוליטית.

## האיום מבית: היחלשות הבריתות הפוליטיות הפנימיות

לתמיכתו הנמשכת של חזבאללה בשלטון אסד בסוריה יש גם משמעות רבה מנקודת מבט פנימית. עמדת חזבאללה כלפי סוריה הייתה אחת הסיבות העיקריות לעליית המתח בין הארגון לבין תנועת ה־14 במרס, שהונהגה בידי תנועת "העתיד" והקהילה הסונית. עלייה זו במתחים הבין־עדתיים – סונים־שיעים – בתוך לבנון היא לבטח מגמה מדאיגה לכל הארגונים הפוליטיים גם יחד ובכלל זה חזבאללה. אלא שהיריבות וההתנגדות הפוליטית החזקה בין הגוש הפוליטי של ה־8 במרס המונהג בידי חזבאללה לבין מחנה ה־14 במרס אינה חדשה; יריבות זו הייתה מאפיין חשוב של הפוליטיקה הלבנונית הפנימית מאז נסיגת סוריה בשנת 2005. מה ששונה היום הוא שחזבאללה מתחיל לעמוד בפני לחץ גובר הן מהאופוזיציה הפוליטית, והן מתוך שורות בעלי הברית הפוליטיים שלו. הדבר הוא אפוא בגדר איום פנימי חדש ורציני. במובן זה, ההתפתחות המדאיגה העיקרית מבחינת

חזבאללה היא הצטננות היחסים ההדרגתית בין הארגון לבין ראש הממשלה מיקאטי. ראשית, העמיקה המחלוקת בין ראש הממשלה לבין חזבאללה בנוגע לנושא החשוב של בית הדין המיוחד של האו"ם ללבנון. מצד אחד, חזבאללה התמיד בעמדות קיצוניות נגד בית הדין ואימץ את העמדה המתנגדת שהולכת ומעצימה כלפיו, בעיקר מאז שהוציא כתב אישום נגד ארגון חזבאללה באוגוסט 2010. למשל, בעקבות פרסום כתב האישום לעג מנהיג הארגון להתחייבויות הבינלאומיות של לבנון לבית הדין של האו"ם באמירות חוזרות ונשנות, כי שום כוח פוליטי או ממשלה לא יוכלו לעצור את החשודים, והוסיף: "אני מאמין שלא בעוד 30 יום או 60 יום או בעוד שנה אחת או שנתיים או 30 שנה או 300 שנה הם ימצאו, יעצרו או יאסרו אותם".<sup>11</sup> בהמשך הכריז הארגון, שהוא יטיל וטו על כל צעד שינקוט הקבינט כדי לספק מימון חדש לבית הדין המיוחד של האו"ם.

מן הצד האחר ניסה ראש הממשלה מיקאטי להניא את הקהילה הבינלאומית מהטלת ביקורת בהדגישו את הכבוד שרוחשת ממשלתו לכל המחויבויות הבינלאומיות, ועמד הן על כוונותיו לשתף פעולה עם בית הדין המיוחד של האו"ם ולתפוס את החשודים, והן על מחויבותו להמשיך ולממן את בית הדין הזה.<sup>12</sup> בנושא המימון, הודה ראש הממשלה בגלוי, שהוא רואה בכך נושא מכריע, נושא שראוי להילחם בעבורו. במילים אחרות, עם חזבאללה, המתנגד בגלוי למימון בית הדין המיוחד של האו"ם וראש הממשלה מיקאטי, הדוחף לכך בגלוי, הגיע המתח בתוך הממשלה, שהיא פרו-חזבאללה, לשיא חסר תקדים. בסופו של דבר נמנע המשבר (זמנית) כאשר מיקאטי מצא דרך לממן את בית הדין בלי להגיש את ההצעה להצבעה בקבינט, וכך הציל את הכבוד ומנע משבר פוליטי.

ואולם בטווח הארוך, הבדלי ההשקפות בין חזבאללה למיקאטי מציבים איום רציני לארגון הלבנוני-שיעי וליכולתו לשמר סביבה פוליטית לא עוינת. ההבדלים בין שני השחקנים הפוליטיים אינם מוגבלים לנושא בית הדין המיוחד של האו"ם. למשל, ראש הממשלה מנסה בשקט להמעיט בערך התמיכה של לבנון בסוריה (בצעדים כמו הימנעות מהצבעה במועצת הביטחון של האו"ם על טיוטת הצעת ההחלטה האירופית, המגנה את האירועים בסוריה), בעוד חזבאללה אינו מסתיר את תמיכתו במשטר אסד. נסראללה המעיט באחרונה בערכם של החדירות הסוריות המתמידות מעבר לגבול,<sup>13</sup> בעוד השוטרים הצבאיים של חזבאללה מחו על חקירות שניהלו שירותי ביטחון הפנים של לבנון בעניין חטיפת סורים מתנגדי המשטר, הגרים בלבנון.<sup>14</sup> בטווח הארוך, קרע זה מציב את ראש הממשלה במצב קשה ביותר – או להיכנע לדרישות חזבאללה, מעשה שהתוצאה שלו תהיה אובדן האמון מבית ומהקהילה הבינלאומית, או להתפטר ממשרתו ולהטיל את המדינה אל תוך משבר פוליטי נוסף.

המתח העולה בין ראש הממשלה לבין חזבאללה לווה גם בסדקים במחנה הפוליטי של חזבאללה. לדוגמה, בהצהרותיו בזמן האחרון הדגיש מנהיג הדרוזים וליד ג'ונבלט את המחלוקות האישיות שלו עם ארגון חזבאללה, ובכלל זה מחלוקת בנוגע למימון בית הדין המיוחד של האו"ם והיחסים עם סוריה.<sup>15</sup> נכון לעכשיו, ג'ונבלט הביע עניין להישאר חלק של הממשלה ה"פרו-חזבאללה", אך הברית חלשה במיוחד וקשורה קשר הדוק להתפתחויות הפוליטיות בסוריה. האפשרות שחזבאללה תפסיד את התמיכה הפוליטית הנוכחית שלה, והאפשרות שהמדינה תידרדר לעוד משבר, מאיימות על כוחו הפוליטי של הארגון ועל תפקידו בתוך לבנון, וכן מציבות סימן שאלה על יכולתו של חזבאללה להישאר רלוונטי באזור המשתנה במהירות.

## האיום הפנימי: ההשפעה הפסיכולוגית והפוליטית של מלחמת ה"בין הנגדי"

נוסף על הקשיים הנמשכים במישור האזורי והפנים לבנוני, עלול חזבאללה גם לעמוד בפני בעיות פנים ארגוניות, כפי שהראה הגילוי האחרון בנובמבר 2011 – חשיפה כביכול של רשת ריגול בהפעלת ה-CIA, שחדרה לארגון של נסראללה. אמנם אפיזודה זו דווחה ברוב הרשתות הבינלאומית כאירוע בודד, אבל האמת היא שהחשיפה כביכול של "רשת ריגול של ה-CIA" אינו אלא הפרק האחרון בלבד "במלחמת הבין הנגדי" של חזבאללה שלאחר מלחמת לבנון השנייה.

מאז המלחמה התמקד חזבאללה בשיפור יכולת הבין והבין הנגדי שלו. אשר למשימה הראשונה, היה הארגון עסוק בניסיון לשפר את הידע שלו על האויב העיקרי באמצעות גיוס מודיעים וניסיונות להקים רשתות ריגול בתוך ישראל.<sup>16</sup> אשר לבין נגדי הדגיש חזבאללה את החשיבות שבמניעת חדירות לארגון ומניעת דליפות של מידע מגורמים בתוך הארגון, וכך העמיד בראש סדר העדיפויות שלו השקעות ברשת התקשורת הנפרדת של סיבים אופטיים, בחסות איראן, בניסיון למנוע חדירות והפרעות ברשת התקשורת. בעניין זה סמך הארגון במיוחד על גוף סודי אד הוק, שהוקם בראשית שנות ה-2000 כדי לשמש כלב שמירה פנימי, למנוע חדירות ולחזק את ההגנה על הארגון באמצעות היחידה ל"בין נגדי" (אמן אל-מודאד).<sup>17</sup> כשהם נסמכים הן על SIGINT באמצעות המכשור האלקטרוני המתוחכם שהתקבל מאיראן, והן על HUMINT, לבשו מאמצי הארגון, בשנים שלאחר מלחמת 2006, לרדוף אחרי סוכנים כפולים ולמנוע חדירה מבפנים, ממדים חדשים, אגרסיביים מבעבר, ובמידה גדלה והולכת – פומביים יותר.

אכן משנת 2006 התמקד הארגון במסע אגרסיבי לאתר חשודים כ"מרגלים ומודיעים", הפועלים בתוך לבנון. לפיכך צבר הפרויקט תאוצה והתחזק בשנת 2009.<sup>18</sup> ואולם למרות הרלוונטיות של אפיזודות אלה לארגון, האירוע הממשי



שבאמת שינה את הנרטיב הפנימי בנושא זה היה הדוחות ביוני 2011 על חדירה ישירה של "סוכן" ממש אל תוך שורות חזבאללה. הארגון טען שמצא תא ריגול הפועל בתוך שורותיו ובו מעל חמישה חברי חזבאללה.<sup>19</sup>

דוחות אלה תרמו להטלת ספק במוניטין של חזבאללה בדבר אחדותו ולכידותו משום שזו הייתה הפעם הראשונה שהארגון הודה שהצליחו לחדור אליו. על רקע זה לא מפתיע שכאשר הופיעו בספטמבר 2011 דיווחים חדשים בעיתונות הערבית ולפיהם חשף חזבאללה עוד חמישה חשודים, מרגלים "ישראלים" שפועלים בתוך שורותיו, מיהרו אנשיו לפטור את הדיווחים כ"זיוף".<sup>22</sup> ואולם בנובמבר 2011 אימץ הארגון את העמדה ההפוכה, והודיע בגלוי שהוא סיכל חדירה פנימית נוספת וחשף כמה חברי חזבאללה ששירתו כביכול כמודיעים של ה-CIA, הודעה ששוב הוכחה בידי גורמים אמריקנים רשמיים בלבנון, אך אושרה בדרך בלתי רשמית על ידי חברים בארגון.

עצם הדיווח על קיומן של רשתות ריגול כאלה, כפי שדווח בהרחבה בתקשורת הלבנונית, הוא כשלעצמו מהווה עובדה חשובה הראויה לבחינה וניתוח. נראה שבגילוי מידע מעין זה מאזן חזבאללה שני צרכים נוגדים: הצורך להאדיר את המוניטין שלו על ידי פרסום הישגיו, והצורך הארגוני, החשוב באותה מידה, לשמר את המוניטין של אחדות, לכידות ועוצמה. לכן כשהארגון רוצה לקדם את הביון הנגדי שלו, הוא גם רוצה לשמר את המוניטין שלו של לכידות ואחדות, ולהמעיט בערך העריקה משורותיו. לאחר מלחמת 2006 המוניטין של חזבאללה כחסין מפגיעות ספג סדרת מכות; הראשונה – עם רצח עימד מורנייה בדמשק בשנת 2008, ומאז חוזרים ונשנים דוחות על חדירה פנימית, שנתגלתה לראשונה ביוני 2011. בזמנם היו הגילויים של נסראללה טעונים חומר נפץ, שהרי הם נגדו את ההכרזות הקודמות שלו שחזבאללה חסין מפני חדירה, והכתימו במשהו את ה"הילה" של הארגון.<sup>23</sup>

נגד תפיסת החולשה הפנימית (הבלתי נסבלת מנקודת מבטו של חזבאללה), הנובעת מהפרצות הפנימיות שהתגלו כביכול, פעל חזבאללה להמעיט בערך היקף החדירות לארגון, והקטין למינימום את מספר הגורמים הרשמיים המעורבים ואת דרגתם. כן טען חזבאללה, שבמקרים רבים "המרגלים" כביכול לא היו בעצם קשורים ישירות למחנה נסראללה.

בה בעת התמקדו דיווחי חדשות מהעולם הערבי בניסיון להתמודד עם התוצאות הפנימיות של החשיפה כביכול של רשת הביון. בהתאם לכך, חזבאללה, הידוע בגישתו הרצינית לנושא ביטחון הפנים, החל בחקירה פנימית לעומק של החיילים הפשוטים כדי למנוע מקרים נוספים של משתפי פעולה וסוכנים כפולים. כך הורחקו כמה פקידים בדרג גבוה בגלל אוזלת ידם במניעת החדירה, ובד בבד התעמת הארגון בגלוי עם נושא השחיתות הפנימית, שבעבר לא הוזכרה כלל.<sup>24</sup>

ברור, שהחשיפה של פרצות ביטחוניות פנימיות כאלה מייצגת אירוע חשוב בהיסטוריה הלא ארוכה של חזבאללה, המראה על קיומו של אתגר פנימי לארגון, נוסף על האתגרים שנמנו לעיל – האזוריים והפנים לבנוניים.

## סיכום: חזבאללה בשנת 2012 – הערכה

למרות האמונה הרחבה שחזבאללה יצא חסין – אם לא מחוזק – מההתקוממויות הערביות הנמשכות, נראה, כפי שהראיתי במאמר זה, שהארגון אכן הושפע לשלילה מבחינתו מהשינויים האזוריים ומהשינויים מבית – בלבנון.

בהקשר האזורי, התמיכה של חזבאללה במשטרו של אסד בסוריה, ההולך ונעשה מבודד יותר ויותר, תרמה לירידה במעמדו האזורי של הארגון וביכולתו לרכוב על הגל של "האביב הערבי". יתרה מכך, הגסיסה המתמשכת של משטר אסד מציגה איום ממשי לארגון, העומד עתה בפני הסכנה לאבד את אחד מבעלי הברית החשובים שלו. הפוטנציאל של גל המחאה החברתית והפוליטית להתפשט לאיראן גם הוא מהווה איום של ממש על הסביבה הביטחונית והפוליטית של חזבאללה. מנקודת המבט הפנים לבנונית, נוסף על המתח שכבר קיים בין חזבאללה לבין המחנה הפוליטי של ה־14 במרס, ביטחון היתר של חזבאללה בטיפול בבעלי הברית הפוליטיים שלו גם הוא גורם לירידה בתמיכה הפוליטית מבית, מגמה הניכרת בהתקררות היחסים בין הארגון לבין ראש הממשלה מיקאטי. הגילויים האחרונים על החשד לחדירה לשורות חזבאללה פגמו בשמו של הארגון ככזה שאינו פגיע ובמיתוס שלו המשדר לכידות פנימית מוחלטת. חזבאללה ניסה להקטין את השפעת הקרעים הפנימיים על־ידי המעטה בערכם ובהיקפם, ובכל זאת יש מקום להערכה, שהגילויים גרמו לנזק והניעו ארגון מחדש, כדי למנוע הישנות אירועים כאלה.

בהקשר הזה, אם מביאים בחשבון את האפשרות שחזבאללה מאבד את התמיכה הפוליטית בתוך לבנון וגם את האיום עליו עקב נפילה אפשרית של משטר אסד, נכון להניח שהארגון עומד עתה בפני אחד האתגרים הרציניים ביותר מאז היווסדו בתחילת שנות השמונים של המאה ה־20.

בהתחשב בתחכמו ובגודלו של המנגנון הצבאי של הארגון ובשותפות המוצקה שלו הן עם הקהילה השיעית בלבנון והן עם איראן, לא יהיה די בנפילת משטר אסד כדי להביא לנפילתו של הארגון, אבל יהיה בכך די לכדי להחליש את מעמדו הן מבית – בלבנון, והן באזור. זו עשויה להיות התפתחות חיובית בעבור ישראל, בניגוד להערכות העגומות ולפיהן "האביב הערבי" ירע את מצבה של ישראל

התמיכה של חזבאללה במשטרו של אסד בסוריה תרמה לירידה במעמדו האזורי של הארגון וביכולתו לרכוב על הגל של "האביב הערבי"



באזור בכל החזיתות – אם כי איש לא ישלה את עצמו שחזבאללה ירד מהבמה בלי מאבק רציני.

שינוי פוליטי מהותי בסוריה יהווה התפתחות בעייתית לארגונו של נסראללה, בעיקר כעת, כשהוא מוצא את עצמו בעמדה של חולשה פנימית ואזורית. לחילופין – עשוי חזבאללה להתמיד בניסיון לשמור על הסטטוס קוו הנוכחי הלא נוח שלו, ולקוות שסוריה תינצל מהסערה הפוליטית מהר ככל האפשר.

## הערות

- 1 Benedetta Berti "Hizb Allah's Domestic Containment and Regional Expansion Strategies", *Combating Terrorism Center (CTS) Sentinel*, United States Military Academy at West Point, vol. 2, no. 11 (November 2009).
- 2 "Speech Delivered By Hezbollah Secretary General Sayyed Hassan Nasrallah During A Ceremony Marking The Anniversary Of The Martyr Leaders Held In Sayyed Ashuhada Compound On Wednesday February 16, 2011", Hezbollah Press Statement, February 16, 2011.
- 3 Speech Delivered By Hezbollah Secretary General Sayyed Hassan Nasrallah During The Solidarity Rally With Egypt That Was Held In Ghobairy Municipality Square – Jnah", Hezbollah Press Statement, February 7, 2011.
- 4 "Lebanese Hezbollah TV Reports "Million-Strong, Rallies Backing Syrian President", *BBC Monitoring Middle East*, March 30, 2011.
- 5 "The interview made with Hezbollah Secretary General Sayyed Hassan Nasrallah by Al-Manar Channel", October 24, 2011, Hezbollah Press Statement, October 25, 2011.
- 6 Ibid.
- 7 Ibid.
- 8 Abigail Fielding-Smith, "Hizbollah leader defiant despite Syria turmoil", *Financial Times*, December 6, 2011. <http://www.ft.com/cms/s/0/8e8d1984-2043-11e1-9878-00144feabdc0.html#axzz1hfR8LNjc>
- 9 Rafic Hariri Statement, Lebanese National News Agency, August 13, 2011.
- 10 Hanin Ghaddar, "A New Resistance, A New Enemy", October 24, 2011. <http://www.nowlebanon.com/NewsArticleDetails.aspx?ID=325376#ixzz1cv6lf9Av>
- 11 "Miqati to pursue false witnesses issue further", *The Daily Star*, July 23, 2011. <http://www.dailystar.com.lb/News/Politics/2011/Jul-23/Mikati-to-pursue-false-witnesses-issue-further.ashx#axzz1UiHFjrzl>
- 12 "Lebanese cabinet approves Policy Statement", *The Daily Star*, June 30, 2011. <http://www.dailystar.com.lb/News/Politics/2011/Jun-30/Lebanese-Cabinet-approves-policy-statement.ashx#axzz1Uz3sEWk2>; Hassan Abdullah, "Conflict confuses the honeymoon between Mikati and Hezbollah", *al-Watan*, July 20, 2011 [Arabic]. [http://www.alwatan.com.sa/Politics/News\\_Detail.aspx?ArticleID=63112&CategoryID=1](http://www.alwatan.com.sa/Politics/News_Detail.aspx?ArticleID=63112&CategoryID=1)

- 13 "The interview made with Hezbollah Secretary General Sayyed Hassan Nasrallah by Al-Manar Channel", October 24, 2011. Hezbollah Press Statement, October 25, 2011.
- 14 "Fatfat Holds Hezbollah Responsible For Threats Against Him", *The Daily Star*, October 25, 2011.  
<http://www.dailystar.com.lb/2011/Oct-25/152172-fatfat-holds-hezbollah-responsible-for-threats-against-him.ashx#ixzz1cv9TGVOc>
- 15 "Jumblatt To Al-Manar: To Remain Within Majority Ranks, But 'With My Own Views'", *Al-Manar*, October 15, 2011. <http://www.almanar.com.lb/english/adetails.php?eid=31486&cid=23&fromval=1>
- 16 Amir Kulick, "Israeli Arabs and Hizbollah's Covert War against Israel", *INSS Insight* 129, September 10, 2009.
- 17 "Hizbollah: Rebel Without A Cause?" *International Crisis Group, Middle East Briefing*, July 30, 2003, p. 3.
- 18 "Israeli spy suspect arrested in Beirut", Al-Manar TV, April 6, 2011 (available through *BBC Monitoring Middle East*); "Swoop on 'CIA spies' sets back Hezbollah", UPI, June 27, 2011; "American spies ousted, CIA suffers in Lebanon", *Washington Post*, November 21, 2011.
- 19 Sa'd Elias, "What is behind the report over arrest of infiltrated Hezbollah group?" *Al-Quds al-Arabi*, June 23, 2011; "Shock inside of Hezbollah over quantitative and quality Israeli infiltration of its ranks", *Al-Rai al-Aam*, June 26, 2011.  
<http://www.alraimedia.com/Alrai/Article.aspx?id=282551&date=19062011>  
(In Arabic)
- 20 "«Abu Turab» [represented] one of the most serious intelligence breaches for Hezbollah (...)" *Al-Rai al-Aam*, June 27, 2011  
<http://alraimedia.com/Alrai/Article.aspx?id=284073&date=27062011> (In Arabic)
- 21 "Swoop on 'CIA spies' sets back Hezbollah", UPI, June 27, 2011; "Lebanon: Hezbollah Says It Captured C.I.A. Spies", AP, June 24, 2011, [http://www.spacewar.com/reports/Swoop\\_on\\_CIA\\_spies\\_sets\\_back\\_Hezbollah\\_999.html](http://www.spacewar.com/reports/Swoop_on_CIA_spies_sets_back_Hezbollah_999.html)
- 22 "Information on uncovering of five Israeli spies inside Hezbollah", *Asharq al-Awsat*, September 23, 2011, <http://www.aawsat.com/details.asp?section=4&article=641730&issueno=11987>  
[in Arabic]; "Hezbollah denies reports about arrest of new 'spies,'" *al-Manar*, September 23, 2011.
- 23 Sa'd Elias, "What is behind the report over arrest of infiltrated Hezbollah group?" *Al-Quds al-Arabi*.
- 24 "The trials of the corrupt and the silent liquidations within the party", *As-Seyassah*, November 23, 2011.  
<http://www.al-seyassah.com/AtricleView/tabid/59/smId/438/ArticleID/165871/reftab/76/Default.aspx>